

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 23Co/330/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2114226756
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Iveta Jankovičová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2016:2114226756.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v právnej veci predsedníčky senátu: JUDr. Iveta Jankovičová a členov senátu: JUDr. Daša Kontríková a JUDr. Gabriela Brišková, v právnej veci žalobcu: Orange Slovensko, a.s., IČO: 35 697 270, Metodova 8, 821 08 Bratislava, zastúpený: Bobák, Bolová a spol., s.r.o., advokátska kancelária, Dr. VI. Clementisa 10, Bratislava, proti žalovanému: F. F., nar. XX.XX.XXXX, V. XXX/XX, A., o zaplatenie 185,48 eura s prísl., na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Trnava, č. k. 11C/117/2014 - 48 zo dňa 3. marca 2015, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvého stupňa sa v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej a v časti trov konania **p o t v r d z u j e .**

Žalovanému sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Prvostupňový súd v bode I. výroku rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 15,48 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,50% ročne zo sumy 15,48 eura od 26.07.2013 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V bode II. vo zvyšku návrh zamietol. V bode III. vyhlásil zmluvnú podmienku stanovenú v Dodatku k Zmluve o poskytovaní služby Lite TV - č. zmluvy: A6883394 zo dňa 21.03.2013 v bode 2.13 v znení: „a) ak Účastník počas doby viazanosti poruší svoju povinnosť včas a riadne uhradiť cenu za Služby alebo povinnosť uhradiť včas a riadne iný svoj peňažný záväzok voči Podniku alebo povinnosť uhradiť včas a riadne Podniku inú platbu, ktorú je povinný platiť Podniku (a to aj v prípade, ak sa nejedná o peňažný záväzok voči Podniku, avšak Účastník je povinný ho uhradiť Podniku alebo prostredníctvom Podniku), alebo b) ak Účastník počas doby viazanosti poruší svoju povinnosť zotrvať v zmluvnom vzťahu s Podnikom podľa Zmluvy v znení tohto Dodatku a po celú dobu viazanosti užívať bez prerušenia Služby prostredníctvom Prístupu, ktorého SN je uvedené v záhlaví tohto Dodatku, alebo Účastník poruší svoju povinnosť neuskutočniť žiadny taký úkon, ktorý by smeroval k ukončeniu alebo účelom ktorého by malo byť ukončenie platnosti Zmluvy a/alebo Dodatku pred uplynutím doby viazanosti (bez ohľadu na to, či skutočne dôjde k ukončeniu Dodatku alebo Zmluvy), je Účastník povinný uhradiť Podniku zmluvnú pokutu vo výške 170 eur pričom pokiaľ k porušeniu povinnosti dôjde v období posledných šiestich mesiacov pred uplynutím doby viazanosti (ďalej tiež „Druhá časť doby viazanosti“), výška zmluvnej pokuty sa bude postupne podľa nižšie uvedených pravidiel znižovať v závislosti od toho koľko mesiacov má ešte uplynúť od okamihu porušenia zmluvnej povinnosti do konca doby viazanosti. Výška zmluvnej pokuty platnej pre Druhá časť doby viazanosti sa vypočíta tak, že sa počet celých mesiacov medzi posledným dňom doby viazanosti a okamihom porušenia povinnosti (pokiaľ tento nastal počas Druhej časti doby viazanosti) sankcionovanej zmluvnou pokutou vynásobí číslom, ktoré má v čitateli výšku zmluvnej pokuty, ako je táto uvedená v predchádzajúcej vete, a v menovateli číslo šesť. Výsledná suma zmluvnej pokuty získaná podľa pravidiel uvedených v predchádzajúcich dvoch vetách

sa zaokrúhľuje na celé eurocenty nadol.“ za neprijateľnú a preto neplatnú. A nakoniec v bode IV. výroku žalovanému právo na náhradu trov konania nepriznal.

Navrhovateľ a odporca dňa 21.03.2013 uzavreli Zmluvu o poskytovaní služby Lite TV č. A6883394, v zmysle ktorej odporca požiadal o zriadenie prístupu k službe Lite TV a v rámci tejto služby k službám Extra a Mobilná TV a dňa 21.03.2013 uzavreli Dodatok k Zmluve o poskytovaní služby Lite TV - č. zmluvy: A6883394, v zmysle ktorého sa účastníci dohodli na aktivácii služieb TV Extra, Mobilná TV, a zároveň sa odporca zaviazal po dobu 24 mesiacov zotrvať v zmluvnom vzťahu s navrhovateľom. Pokusom o pokonávku zo dňa 11.07.2013 vyzval navrhovateľ odporcu na zaplatenie ceny za poskytnuté elektronické komunikačné služby v sume 15,48 eura a na zaplatenie zmluvnej pokuty v sume 170 eur najneskôr do 25.07.2013. Zároveň odporcovi oznámil, že v prípade, že má záujem o znovupripojenie, môže navštíviť ktorékoľvek najbližšie predajné miesto navrhovateľa. V konaní si navrhovateľ uplatnil nárok na zaplatenie ceny za poskytnuté elektronické komunikačné služby vyúčtované faktúrou č. 2190262183 splatnou dňa 15.04.2013 na sumu 8,48 eura a faktúrou č. 2193911013 splatnou dňa 15.05.2013 na sumu 7 eur. Z vykonaného dokazovania vyvodil súd ten právny záver, že návrh je dôvodný len z časti. Účastníci konania platne uzavreli zmluvu o poskytovaní služby Lite TV vrátane dodatku k zmluve, z ktorej navrhovateľovi vyplývala povinnosť poskytovať odporcovi elektronické komunikačné služby TV Extra, Mobilná TV, ktorú povinnosť si v rozhodnom období splnil, pričom odporca si svoju povinnosť vyplývajúcu z článku 6 bod 6.2 písm. b) všeobecných podmienok, a sice uhrádzať navrhovateľovi cenu za poskytnuté elektronické komunikačné služby, nespĺnil v lehote splatnosti. Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam považoval súd nárok navrhovateľa na zaplatenie ceny za poskytnuté elektronické komunikačné služby vyúčtované vyššie uvedenými faktúrami v celkovej sume 15,48 eura za dôvodný, a preto mu v uvedenej časti vyhovel. Pokiaľ ide zvyšnú časť istiny, ktorou je navrhovateľom uplatňovaná zmluvná pokuta vo výške 170 eur, súd z nižšie uvedených dôvodov vyhodnotil dojednanie o zmluvnej pokute za neprijateľnú zmluvnú podmienku, a preto navrhovateľovi nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty od odporcu nepriznal, ale v tejto časti návrh vo výroku II. zamietol. Navrhovateľ žiadal od odporcu zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 170 eur s príslušenstvom, na ktorú nárok mu mal vzniknúť v zmysle bodu 2.13 Dodatku k Zmluve o poskytovaní služby Lite TV - č. zmluvy: A6883394 zo dňa 21.03.2013, a to v znení uvedenom vo výroku III. tohto rozsudku. Zároveň navrhovateľ uviedol, že tým, že pri určení výšky zmluvnej pokuty zohľadnil výhody poskytnuté odporcovi, výšku mesačného poplatku za službu a čas, kedy si odporca prestal plniť zmluvné povinnosti, odstránil všetky vady, pre ktoré súdy v minulosti vyhodnotili dohodnutú zmluvnú pokutu, ako neprijateľnú zmluvnú podmienku. Súd mal za preukázané, že medzi účastníkmi došlo k uzatvoreniu dodatku k zmluve o poskytovaní služby Lite TV, podľa ktorého dodatku sa odporca zaviazal uhradiť v prípade porušenia jeho zmluvných povinností zmluvnú pokutu v sume 170 eur. Z ustanovenia § 544 OZ vyplýva, že účastníci si môžu pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti dojednať zmluvnú pokutu. Zmluvná pokuta je zabezpečovacím prostriedkom a vyjadruje peňažnú sumu, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi, ak poruší svoju zmluvnú povinnosť. Podstatnou náležitosťou dohody o zmluvnej pokute je určenie výšky zmluvnej pokuty alebo spôsobu jej určenia. Niet pochybností o tom, že navrhovateľ v danej veci vystupuje ako dodávateľ, ktorý koná v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti a odporca ako spotrebiteľ, ktorý nemá postavenie podnikateľa, a ktorý nemohol ovplyvniť podstatný obsah zmluvy a dodatku a ani obsah všeobecných podmienok k nim. Súd preto dospel k záveru, že zmluva a dodatok k nej uzavreté medzi účastníkmi konania majú charakter spotrebiteľskej zmluvy podľa § 52 OZ. Vzhľadom na uvedený charakter postavenia účastníkov záväzkového vzťahu a charakter zmluvy a dodatku bol teda navrhovateľ povinný rešpektovať a riadiť sa ustanoveniami o neprijateľných zmluvných podmienkach v spotrebiteľských zmluvách upravenými v § 52 a nasl. OZ. Občiansky zákonník v § 53 ods. 4 obsahuje príkladný výpočet neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách, pričom ich uvedenie v zmluve spája (§ 53 ods. 5 OZ) s právnym následkom ich neplatnosti. Navrhovateľ nepreukázal súdu, že s odporcom individuálne prerokovali a dohodli obsah jednotlivých zmluvných podmienok zmluvy, a to najmä samotnú výšku zmluvnej pokuty za porušenie povinností, a preto nie je možné konštatovať iné, ako to, že zmluvná pokuta nebola medzi účastníkmi individuálne dojednaná. Súd následne skúmal primeranosť zabezpečenia k významu zabezpečovanej zmluvnej povinnosti platiť riadne a včas cenu za služby, ako aj zotrvať v zmluvnom vzťahu po celú dobu viazanosti. O tom, že zmluvná pokuta, ktorá plní funkciu paušalizovanej náhrady škody je aj sankciou, nie sú žiadne pochybnosti. Súd nespochybňuje právo navrhovateľa ako poskytovateľa služieb zabezpečiť splnenie povinností odporcu ako spotrebiteľa, pričom zmluvná pokuta predstavuje jeden z vhodných zabezpečovacích inštitútov. V prejednanom prípade mala zmluvná pokuta zabezpečiť povinnosť odporcu riadne a včas uhrádzať odplatu za poskytnuté služby a tiež povinnosť odporcu zostať po dobu viazanosti v zmluvnom vzťahu s navrhovateľom. Súd je názoru, že všetky „výhody“ ponúkané

zo strany navrhovateľa ako poskytovateľa služieb tvoria ofenzívnu obchodnú politiku telekomunikačných operátorov v snahe získať zákazníka a zabezpečiť si tak odbyť služieb minimálne po stanovenú dobu. Spotrebiteľ sa pritom riadi s cieľom získať určité výhody, a podľa toho si volí telekomunikačného operátora. Nie každý spotrebiteľ si však dokáže riadne vyhodnotiť aj povinnosti, ktoré pre neho vyplývajú z voľby operátora a viazanosti, tým menej, keď zmluva resp. dodatok sú písané hustým malým písmom a pre spotrebiteľa dôležité pasáže nie je sú vôbec zvýraznené. Poskytovateľ služieb na druhej strane počíta s návratnosťou poskytnutých výhod tým, že spotrebiteľ bude využívať služby minimálne v rozsahu stanoveného paušálu a minimálne po dobu viazanosti. Na zabezpečenie návratnosti investície „výhod“ vo forme určitých zliav v cene služby požaduje poskytovateľ od spotrebiteľa zotrvanie po určitú dobu v záväzkovom vzťahu a plnenie ceny za služby a tieto povinnosti zabezpečuje zmluvnou pokutou. Sankcia vo forme zmluvnej pokuty by však mala vždy zodpovedať závažnosti porušenej povinnosti a prihliadať aj na charakter, čas a rozsah porušenej povinnosti, prípadne sa odvíjať od ujmy, ktorá porušením povinnosti vznikne, pričom sankcia by nemala byť v žiadnom štádiu platnosti zmluvy zjavne neprimeraná. V prejednávacom prípade poskytol navrhovateľ odporcovi výhodu zľavnených mesačných cien za služby, teda výhodu, ktorú poskytovateľ má spotrebiteľovi poskytovať každý mesiac tým, že spotrebiteľ bude platiť nižšiu cenu za dojednané služby počas doby viazanosti. Súd má za to, že ak navrhovateľ pri neuhradení čo i len jednej faktúry za služby počas prvých 18 mesiacov žiada uhradiť zmluvnú pokutu, ktorá vo svojej výške predstavuje súhrn poplatkov za zľavnené služby počas celej doby viazanosti (cca 7 eur x 24 mesiacov = cca 170 eur), takúto zmluvnú pokutu považuje súd za neprimerane vysokú, pretože niekoľkonásobne prevyšuje výhodu poskytnutú spotrebiteľovi v rámci jedného mesiaca. V tu prejednávacom prípade by potom spotrebiteľ pri neuhradení dvoch faktúr v celkovej sume 15,48 eura mal uhradiť zmluvnú pokutu vo výške 170 eur, pričom teoreticky je v zmysle dojednania možné, aby od neho navrhovateľ požadoval zmluvnú pokutu aj v prípade neuhradenia len jednej faktúry v sume 7 eur. V uvedenom prípade výška škody, ktorá navrhovateľovi mohla vzniknúť, bola len vo výške poskytnutej zľavy z mesačného poplatku za služby, a preto sa zmluvná pokuta vo výške 170 eur v takomto prípade javí ako celkom zjavne neprimeraná a nezodpovedajúca závažnosti porušenej povinnosti a ujme navrhovateľa, ktorá mu porušením povinnosti odporcu vznikne. Dohodnutá zmluvná pokuta má podľa názoru súdu charakter neprijateľnej podmienky, pretože požaduje od spotrebiteľa, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku. Zmluvná pokuta plní okrem zabezpečovacej funkcie aj funkciu paušalizovanej náhrady škody. Aj keď právo na zmluvnú pokutu vzniká bez ohľadu na vznik škody, medzi zmluvnou pokutou a škodou vzniknutou porušením zabezpečenej zmluvnej povinnosti existuje súvislosť. Priznanie zmluvnej pokuty, ktorá by teoreticky mohla mnohonásobne prevyšovať právo, ktoré zabezpečuje, by viedlo k celkom neodôvodnenému majetkovému prospechu navrhovateľa a znamenalo by neúmerne prísnu a bezdôvodnú sankciu, ktorá nie je nevyhnutná pre naplnenie zabezpečovacej funkcie zmluvnej pokuty. Neprimeranosť dojednania o zmluvnej pokute je v tom, že teoreticky stačí neuhradenie faktúry v sume 7 eur a navrhovateľovi vzniká právo na zaplatenie zmluvnej pokuty v sume 170 eur. Ďalej súd poukazuje na skutočnosť, že zohľadnenie obdobia, v ktorom dôjde k porušeniu povinnosti (ktorý časový aspekt zdôrazňuje navrhovateľ), sa pritom uplatňuje až v období posledných šiestich mesiacov doby viazanosti, čo súd tiež nepovažuje za dostatočné. Z Pokusu o pokonávku zo dňa 11.07.2013 je tiež zrejmé, že navrhovateľ prerušil poskytovanie služieb odporcovi (viď posledná veta), a teda neposkytoval už odporcovi ďalšie služby, a teda nemala mu už vznikať ďalšia škoda poskytovaním služieb odporcovi so zľavou. Treba poukázať aj na to, že navrhovateľ ako poskytovateľ má popri práve na zmluvnú pokutu stále právo od zmluvy odstúpiť (čl. 3.7 písm. b) v spojení s čl. 2.16 dodatku), čím dôjde k situácii, že poskytovateľ bude mať formou zmluvnej pokuty uhradenú cenu za služby do konca doby viazanosti bez toho, aby bol povinný spotrebiteľovi poskytnúť protiplnenie, nakoľko zmluva bude zrušená. Porušenie povinnosti uhrádzať cenu za služby riadne a včas alebo zotrvať v zmluvnom vzťahu v prejednávacom prípade nie je podľa názoru súdu tak závažné ako v prípade porušenia povinnosti pri poskytnutom telekomunikačnom zariadení za zníženú cenu. Ak pre taký prípad dojednaná zmluvná pokuta dosahuje výšku platieb za celú dobu viazanosti, keď zároveň navrhovateľovi je zachované právo prerušiť poskytovanie služieb, ako aj právo od zmluvy odstúpiť, nie je možné inak ako dospieť k záveru, že zmluvná pokuta v sume 170 eur predstavuje neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením záväzku odporcu. Súd nespochybňuje význam zmluvnej pokuty, avšak zároveň dodáva, že v prípade spotrebiteľského vzťahu musí ísť o takú dohodu o zmluvnej pokute, ktorá obstoje v rámci povinnej súdnej kontroly neprijateľných podmienok so zreteľom na povahu, obsah a všetky osobitosti právneho úkonu, so zreteľom na vzájomné práva a povinnosti účastníkov spotrebiteľskej zmluvy a v neposlednom rade i so zreteľom na sankcionovanie nesplnenia povinností na strane oboch účastníkov zmluvy. Za primeranú zmluvnú pokutu by bolo možno považovať takú zmluvnú pokutu, ktorá by bola dojednaná napríklad

vo výške poskytnutej mesačnej zľavy. Spôsob dojednanja zmluvnej pokuty v prejednávacom prípade tiež svedčí o prístupe navrhovateľa, ktorým sa v rámci obchodnej politiky snaží o získanie klienta zvýrazňovaním výhodnej ceny, keď dojednanie o zmluvnej pokute, je obsiahnuté skôr ku koncu dodatku, uvedené malými písmenami a v rámci obchodnej politiky navrhovateľ na toto dojednanie neupozorňuje. Vzhľadom k všetkému vyššie uvedenému súd vyhodnotil zmluvnú pokutu ako nepríjemne vysokú sankciu spôsobilú poškodiť spotrebiteľa, a teda ako neprijateľnú zmluvnú podmienku v zmysle § 53 ods. 4 písm. k) OZ, ktorá je podľa § 53 ods. 5 OZ absolútne neplatná. Neprijateľnú zmluvnú podmienku nie je možné ani zmoderovať, pretože moderačné právo slúžiace k zníženiu nepríjemnej zmluvnej pokuty možno využiť len pri platne dohodnutej zmluvnej pokute, avšak v prejednávacom prípade je dojednanie o zmluvnej pokute absolútne neplatné. Z neplatnej zmluvnej podmienky nevzniklo navrhovateľovi právo na plnenie a odporcovi povinnosť plniť. Súd preto návrh v časti o plnenie zmluvnej pokuty vo výške 170 eur zamietol. Nakoľko navrhovateľovi nevzniklo právo na plnenie zmluvnej pokuty, nemohol sa odporca ani dostať do omeškania s týmto plnením, a teda navrhovateľ nemá právo ani na úroky z omeškania zo zmluvnej pokuty, a preto súd zamietol návrh aj v časti príslušenstva k zmluvnej pokute. Keďže navrhovateľ odvodzoval svoj nárok na zmluvnú pokutu z neprijateľnej zmluvnej podmienky a súd z tohto dôvodu nepriznáva právo navrhovateľovi, súd v zmysle § 153 ods. 4 OSP určil takúto zmluvnú podmienku v zmluve, resp. v jej dodatku za neprijateľnú priamo vo výroku rozhodnutia. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 3 OSP v spojení s § 151 ods. 1 OSP, keď navrhovateľovi bola zo sumy 185,48 eura s príslušenstvom priznaná suma 15,48 eura s príslušenstvom, z čoho vyplýva hrubý úspech navrhovateľa 8% a hrubý úspech odporcu 92%, a teda odporca bol neúspešný len v nepatrnnej časti, nakoľko si však odporca právo na náhradu trov konania neuplatnil a ani mu v konaní žiadne trovy nevznikli, súd mu právo na náhradu trov konania nepriznal.

Odvolanie proti druhému až štvrtému výroku rozsudku podal žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu z dôvodu, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a z dôvodu, že súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav. Navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie. Sankcia vo forme zmluvnej pokuty by mala vždy zodpovedať závažnosti porušenej povinnosti a prihliadať aj na charakter, čas a rozsah porušenej povinnosti, prípadne sa odvíjať od ujmy, ktorá porušením povinnosti vznikne, pričom sankcia by nemala byť v žiadnom štádiu platnosti zmluvy zjavne nepríjemná. Dohodnutá zmluvná pokuta má podľa názoru súdu charakter neprijateľnej podmienky, pretože požaduje od spotrebiteľa, aby zaplatil nepríjemne vysokú sumu ako sankciu spojenú s nespĺnením jeho záväzku. Nepríjemnosť dojednanja o zmluvnej pokute je v tom, že teoreticky stačí neuhradenie faktúry v sume 7 eur a žalobcovi vzniká právo na zaplatenie zmluvnej pokuty v sume 170 eur. Ďalej súd poukazuje na skutočnosť, že zohľadnenie obdobia, v ktorom dôjde k porušeniu povinnosti (ktorý časový aspekt zdôrazňuje žalobca), sa pritom uplatňuje až v období posledných šiestich mesiacov doby viazanosti, čo súd tiež nepovažuje za dostatočné. Porušenie povinnosti uhrádzať cenu za službu riadne a včas alebo zotrvať v zmluvnom vzťahu v prejednávacom prípade nie je podľa názoru súdu tak závažné ako v prípade porušenia povinnosti pri poskytnutí telekomunikačnom zariadení za zníženú cenu. Ak pre taký prípad dojednaná zmluvná pokuta dosahuje výšku platieb za celú dobu viazanosti, keď zároveň žalobcovi je zachované právo prerušiť poskytovanie služieb, ako aj právo od zmluvy odstúpiť, nie je možné inak ako dospieť k záveru, že zmluvná pokuta v sume 170 eur predstavuje nepríjemne vysokú sumu ako sankciu spojenú s nespĺnením záväzku žalovaného. S odôvodnením rozhodnutia súdu však nemožno súhlasiť, a to najmä s ohľadom na tú skutočnosť, že súd porovnáva výšku mesačného poplatku k celkovej výške plnenia, ktoré žalobca od žalovaného očakával za obdobie využívania služieb, a to 24 mesiacov. Žalobca uzatvorením dodatku so žalovaným dôvodne očakával, že žalovaný bude využívať služby po dobu 24 mesiacov, pričom žalovanému boli poskytnuté zvýhodnené služby a zľava z aktivačného poplatku, pričom tento porušil svoje povinnosti hneď na začiatku doby viazanosti. Rovnako je potrebné vziať do úvahy aj tú skutočnosť, že žalobca aj napriek skutočnosti, že po uplynutí určitého času prestane žalovanému poskytovať služby, má zabezpečiť len tú situáciu, aby sa nezvyšovala škoda, ktorá by žalobcovi vznikla v prípade, ak by žalovanému služby poskytoval a tento by za tieto služby neplatil. Dôvodom k tomu, aby žalobca neodstupoval od zmluvy je ten, že až do uplynutia dodatočnej lehoty na planenie má žalovaný možnosť svoj záväzok za poskytnuté služby uhradiť a následne ďalej pokračovať vo využívaní telekomunikačných a dátových služieb bez toho, aby si žalobca voči nemu uplatňoval zmluvnú pokutu. Výška zmluvnej pokuty dojednaná medzi účastníkmi konania je primeraná k cene záväzku, ktorý zabezpečuje, nakoľko žalobca dôvodne očakával využívanie služieb zo strany žalovaného po dobu 24 mesiacov, nakoľko za týchto podmienok mu všetky zvýhodnenia poskytnuté.

Žiada, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vrátil ho na opätovné konanie a rozhodnutie súdu prvého stupňa.

Odvolací súd po zistení, že odvolanie podala včas účastníčka konania proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné odvolanie (§ 201 a § 204 ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach odvolania žalobkyne (§ 212 ods. 1 O. s. p.), v spojení so závislým výrokom o trovách konania (§ 212 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) a bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Podľa § 53 ods. 1, 2, 3 O. z. spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak neboli prijateľné individuálne dojednané.

Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Ustanovenie § 53 O. z. sa týka podmienok, ktoré zákon označuje za neprijateľné. Ide o podmienky poškodzujúce spotrebiteľa a preto ich používanie zákon sankcionuje absolútnou neplatnosťou (§ 53 ods. 5 O. z.). Vyjadruje snahu, aby dodávateľ v spotrebiteľských zmluvách pristupoval k tvorbe podmienok v súlade s dobrými mravmi. Spotrebiteľ z povahy veci v súčasných podmienkach štandardizácie produktov bežnej spotreby, ako aj zmluvných podmienok má iba fiktívnu možnosť ovplyvniť podstatu zmluvných podmienok, ktoré sú mu zo strany dodávateľa predložené, pritom často vzhľadom na ich rozsiahlosť a použitú právnu terminológiu nemá možnosť, či už ich vôbec prečítať alebo pochopiť ich obsah. Je potrebné zdôrazniť, že ochrana spotrebiteľa sa týka iba formulárových zmlúv, ktoré dodávateľ vopred pripravil a používa vo viacerých prípadoch, pričom spotrebiteľ spravidla obsah zmluvy nemení.

Žalobca a žalovaný dňa 21.03.2013 uzavreli Zmluvu o poskytovaní služby Lite TV č. A6883394, v zmysle ktorej odporca požiadal o zriadenie prístupu k službe Lite TV a v rámci tejto služby k službám Extra a Mobilná TV a dňa 21.03.2013 uzavreli Dodatok k Zmluve o poskytovaní služby Lite TV - č. zmluvy: A6883394, v zmysle ktorého sa účastníci dohodli na aktivácii služieb TV Extra, Mobilná TV, a zároveň sa žalovaný zaviazal po dobu 24 mesiacov zotrvať v zmluvnom vzťahu so žalobcom. Pokusom o pokonávku zo dňa 11.07.2013 vyzval žalobca žalovaného na zaplatenie ceny za poskytnuté elektronické komunikačné služby v sume 15,48 eura a na zaplatenie zmluvnej pokuty v sume 170 eur najneskôr do 25.07.2013. Zároveň žalovanému oznámil, že v prípade, že má záujem o znovupripojenie, môže navštíviť ktorékoľvek najbližšie predajné miesto žalobcu. V konaní si žalobca uplatnil nárok na zaplatenie ceny za poskytnuté elektronické komunikačné služby vyúčtované faktúrou č. 2190262183 splatnou dňa 15.04.2013 na sumu 8,48 eura a faktúrou č. 2193911013 splatnou dňa 15.05.2013 na sumu 7 eur.

Zmluva o poskytovaní verejných služieb, ako aj dodatok k nej (uzavreté účastníkmi konania) sú typický štandardnými formulárovými listinami, na ktoré zásadne dopadá súdna kontrola. Zmluvná pokuta (obsiahnutá v článku 2. bod 2.5 Dodatku k zmluve o pripojení) bola vopred zo strany žalobkyne naformulovaná bez možnosti jej zmeny zo strany žalovanej ako spotrebiteľky. Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, pretože bola navrhnutá vopred dodávateľom a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou. Ochrana spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách vychádza z predpokladu, že spotrebiteľ je z hľadiska informovanosti a z hľadiska vyjednávacej pozície v slabšom postavení a má spravidla na výber buď zmluvu vopred naformulovanú dodávateľom akceptovať so všetkými formulárovými klauzulami alebo ju odmietnuť. Možnosť zmeny štandardných zmluvných podmienok zo strany spotrebiteľa je len iluzórna a je zrejmé, že ide o zmluvnú rovnováhu len formálnu. Faktickú rovnováhu možno dosiahnuť len vonkajším zásahom (rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C-240/98 až C-244/98 Océano Grupo Editorial a Salvat Editores). Súd prvého stupňa dospel k správne právnemu záveru, keď konštatoval neunesenie dôkazného bremena zo strany žalobkyne, ktorá nepreukázala, že dojednanie o zmluvnej pokute bolo individuálne dohodnuté (povinnosťou

žalobkyne bolo preukázať opak, že žalovaná ako spotrebiteľka mohla ovplyvniť obsah zmluvného dojednaní o zmluvnej pokute, keďže sa prezumuje, že zmluvné podmienky neboli individuálne dojednané vzhľadom na typové formulárové zmluvy poskytovateľov služieb. Za dôkaz bolo možné považovať voľbu typu telekomunikačného zariadenia a programu služieb, keďže ku každému z nich žalobkyňa mala vopred pripravený návrh zmluva a dodatku, obsahujúcu výšku poskytnutej zľavy, ceny služieb, ako i zmluvnej pokuty. Odvolací súd sa preto stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že žalovaná nemala reálnu možnosť ovplyvniť obsah vopred žalobkyňou navrhnutých a predložených zmlúv spolu s dodatkami, obsahujúcich aj formuláciu dojednaní o zmluvnej pokute (žalovaná mohla iba zmluvu ako celok odmietnuť alebo prijať a teda sa podrobiť dojednaniu o zmluvnej pokute).

Každá spotrebiteľská zmluva má vyjadrovať rešpekt k dodržiavaniu všeobecných zásad spotrebiteľského práva, a to náležitou obsahovou aj formálnou úpravou zmluvných podmienok, ktoré nebudú pre spotrebiteľa predstavovať zložitý, ťažko čitateľný a nejednoznačný súbor údajov, ktoré jednotlivito i vo svojom súhrne v dôsledku toho narušujú zmluvnú rovnováhu strán v neprospech spotrebiteľa. Práve jednoznačnosť a určitosť zmluvných podmienok má zásadne vyvážiť silnejšie postavenie dodávateľa pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy. V danom prípade dojednanie o zmluvnej pokute obsiahnuté v komplexe minimalistického až nečitateľného písma v jednotlivých zmluvných dojednaní v čl. 1 až 4 Dodatku k zmluve o poskytovaní verejných služieb (v rozsahu 5 strán) predstavoval práve zložitý, ťažko čitateľný a nejednoznačný súbor údajov, ktoré jednotlivito i vo svojom súhrne narušovali zmluvnú rovnováhu strán v neprospech žalovanej ako spotrebiteľky. Napriek zohľadneniu časového aspektu ukladania zmluvnej pokuty (rozlišujúcu porušenie povinnosti v období posledných 6 mesiacov pred uplynutím doby viazanosti) obsahuje obsahovo aj formálne náročný text, znevýhodňujúci spotrebiteľa pri podpise zmluvy vytvoriť si jednoznačný a správny úsudok o výške zmluvnej pokuty (spôsob výpočtu zmluvnej pokuty je zložito formulovaný, nútiaci spotrebiteľa vyvodiť vzorec výpočtu, dosadiť do vzorca príslušné hodnoty, čím je znevýhodnený v porovnaní so žalobkyňou, ktorá návrh vytvorila, bez možnosti ovplyvniť výšku a tvorbu zmluvnej pokuty žalovanou ako spotrebiteľkou v čase uzavretia zmluvy na rozdiel od žalovaného bola neprimerane zvýhodnená, znalosti obsahového dojednaní o zmluvnej pokute).

Zmluva o poskytovaní verejných služieb je typickou štandardnou formulárovou listinou, na ktorú zásadne dopadá súdna kontrola. Zmluvná pokuta bodu 2.13 Dodatku k Zmluve o poskytovaní služby Lite TV - č. zmluvy: A6883394 zo dňa 21.03.2013 bola vopred zo strany žalobkyne naformulovaná bez možnosti jej zmeny zo strany žalovaného ako spotrebiteľa. Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, pretože bola navrhnutá vopred dodávateľom a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť jej podstatu. Ochrana spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách vychádza z predpokladu, že spotrebiteľ je z hľadiska informovanosti a z hľadiska vyjednávacej pozície v slabšom postavení a má spravidla na výber buď zmluvu vopred naformulovanú dodávateľom akceptovať so všetkými formulárovými klauzulami alebo ju odmietnuť. Možnosť zmeny štandardných zmluvných podmienok zo strany spotrebiteľa je len iluzórna a je zjavné, že ide o zmluvnú rovnováhu len formálnu. Faktickú rovnováhu možno tak dosiahnuť len vonkajším zásahom (rozhodnutie Súdného dvora Európskej únie C-240/98 až C-244/98 Océano Grupo Editorial a Salvat Editores).

Súd ako orgán členského štátu Európskej únie pri poskytovaní ochrany pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami je povolaný ex offio skúmať, či voči spotrebiteľovi nie je uplatňované plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky. Zmluvnú pokutu uplatňovanú z absolútne neplatného zmluvného dojednaní pritom nemožno ani zmoderovať, pretože tomu bráni jej neplatnosť. Zníženie zmluvnej pokuty sa môže týkať len platne uzavretej zmluvnej podmienky. Súdný dvor Európskej únie judikoval, že sa nepripúšťa modifikácia neprijateľnej zmluvnej podmienky (C-618/10 Banco Espanol), čím sa sleduje odradenie dodávateľa od ďalšieho používania nekalej podmienky.

Súd prvého stupňa poukázal aj skutočnosť, že dojednanie o zmluvnej pokute („za porušenie záväzku spotrebiteľa užívať službu Lite TV počas dohodnutej doby viazanosti a to najmä tým“) znevýhodňuje spotrebiteľa, lebo umožňuje žalobkyňi uplatňovať si zmluvnú pokutu v podstate za porušenie povinnosti žalovaným užívať službu z akéhokoľvek dôvodu, vrátane legitímneho, čo vyvoláva neurčitý okruh rôznych porušení alebo vzťahov. Výška zmluvnej pokuty tiež nezohľadňuje mieru závažnosti ani hodnotu porušovanej povinnosti.

Zmluvná podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky. Ak dodávateľ vznesie námietku, že štandardná podmienka bola individuálne dohodnutá, musí o tom podať dôkaz. Z celkového hodnotenia predmetnej spotrebiteľskej zmluvy vyplýva, že ide o štandardné formuláre žalobkyne, používané vo viacerých prípadoch, na ktoré spotrebiteľ objektívne nemá dosah. Keďže žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno preukázania opaku (podľa § 53 ods. 3 O. z. ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané), t. j. že zmluvná podmienka nebola navrhnutá vopred a spotrebiteľ bol schopný ovplyvniť podstatu zmluvnej podmienky, zmluvnú podmienku nebolo možné vyhodnotiť ako individuálne dojednanú.

Keďže sa nejedná o individuálne dojednanú zmluvnú podmienku, platí zákaz vo vzťahu k ustanoveniam, spôsobujúcim značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. Dôvera spotrebiteľa v poctivé konanie dodávateľa predpokladá, aby v prípade jej narušenia súd nahradil zdanlivú (formálnu) rovnováhu faktickou. Zahŕňa tiež povinnosť súdu ex offio (z tzv. úradnej povinnosti) preskúmať a prihliadať na neprijateľné podmienky v spotrebiteľskej zmluve. Spotrebiteľ sa v porovnaní s dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k prístúpeniu na podmienky pripravené vopred dodávateľom bez toho, aby mohol vplyvať na ich obsah (rozsudky Súdneho dvora Európskej únie C-240/98 až C 244/98 Oceáno Grupo Editorial a Salvat Editores, C-168/05 Mostaza Claro). Východiskom spotrebiteľskej ochrany je faktické nerovné postavenie vo vzťahu k profesionálnemu dodávateľovi a to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza ku kontraktácií, vzhľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť predávajúceho a lepšiu znalosť práva (ktorú skutočnosť žalobkyňa v odvolaní aj potvrdila), ako i dostupnosť právnych služieb, možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Pre takéto vzťahy je charakteristické, že podnet k zmluvnému rokovaniu pochádza spravidla od dodávateľa, pričom spotrebiteľ nie je na zmluvné dojednania pripravený a pri uzatváraní zmluvy je využívaný moment prekvapenia a neskúsenosť spotrebiteľa. Spoločným znakom právnej úpravy spotrebiteľských zmlúv je preto snaha cestou práva vyrovnať túto faktickú nerovnosť a to formou obmedzenia autonómie vôle. Tá predstavuje elementárnu podmienku fungovania materiálneho právneho štátu, nie je však úplne absolútna a v rámci spotrebiteľských vzťahov je limitovaná princípom ochrany slabšej strany, teda spotrebiteľa, ktorý koná s dôverou v druhou stranu jej prezentovaný skutkový stav (uvedené už odznelo v rozhodnutí Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/127/2015).

K tvrdeniam žalobkyne o „možnostiach“ spotrebiteľa slobodne sa rozhodnúť a požiadavke rozumnej miery obozretnosti spotrebiteľa vo vzťahu k vlastným právam, je potrebné uviesť nasledovné. Argument, že spotrebiteľ je slobodný v tom, či zmluvu uzavrie alebo nie (potom, čo sa oboznámi s jej obsahovými náležitosťami) nie je na mieste. Dodávateľia (poskytovatelia služieb) v jednotlivých odboroch podnikania postupujú spravidla (ako zmluvní partneri spotrebiteľov) podobne a preto spotrebiteľ, ktorý by sa rozhodol nepristúpiť na vopred pripravené zmluvné podmienky, by odsúdil sám seba k životu mimo bežnú spoločnosť, bez využívania jednotlivých služieb (bankových, elektronickej komunikácie a pod.). Na uvedené postavenie spotrebiteľa poukazuje konštantná judikatúra Súdneho dvora Európskej únie, ako aj rozhodovacia prax súdov Slovenskej republiky i Českej republiky (osobitne rozsudok Okresného súdu v Chebe z 31. mája 2010 sp. zn. 15C/410/2009).

Zmluvná sloboda spotrebiteľa pri určovaní, ktoré dojednanie nebude uvedené v zmluve a vo všeobecných podmienkach, je len zdanlivá, keďže listiny vo formulárovej podobe pripravuje zmluvný partner spotrebiteľa a s ohľadom na nepomer vo vyjednávej sile zmluvného partnera a spotrebiteľa je zjavné, že spotrebiteľ sa len s ťažkosťou môže domôcť zmeny vopred predpripravených zmluvných dojednaní. Vzťah medzi účastníkmi je však vzťahom súkromnoprávnym, pre ktorý je charakteristická rovnosť strán (§ 2 ods. 2 O. z.). Znamená to, že žiadny účastník právneho vzťahu nemôže inému účastníkovi jednostranne uložiť povinnosť alebo zriadiť oprávnenie. Vzťah medzi účastníkmi konania v danom prípade je založený na princípe dôvery spotrebiteľa v poctivé konanie dodávateľa. Žalobkyňa ako osoba podnikajúca na trhu má odbornú prevahu nad spotrebiteľom, ktorému svoje služby poskytuje a preto od nej možno očakávať, že vo vzťahu k nemu sa bude chovať poctivo. Ak nepostupuje týmto spôsobom, spreneverí sa princípu dôvery, resp. princípu právnej istoty druhého účastníka zmluvného vzťahu a takémuto správaniu nemožno poskytnúť právnu ochranu. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vychádza systém ochrany spotrebiteľa zavedený smernicami z myšlienky, že spotrebiteľ sa nachádza v nerovnakom postavení voči dodávateľovi a preto mu je nutné poskytnúť vyššiu mieru ochrany ako slabšej strane (všeobecná zásada spotrebiteľského práva).

Vzhľadom na značne nezrozumiteľný a zložitý súbor údajov týkajúcich sa tzv. druhej časti doby viazanosti (posledných 6 mesiacov pred jej uplynutím), predstavujúci značnú nerovnováhu v zmluvných dojednaniach v neprospech spotrebiteľa, nebolo možné v danom prípade považovať za naplnenú potrebu rozlišovania medzi prípadmi, kedy spotrebiteľ ukončí zmluvu a to pred uplynutím doby viazanosti alebo keď sa tak stane na jej začiatku. Opäť preto možno vyhodnotiť absenciu časového aspektu v dojednaniach o zmluvnej pokute za narušenie rovnováhy v právach a povinnostiach účastníkov konania ako zmluvných strán, poškodzujúce spotrebiteľa. Samotný fakt uzavretia dohody o zmluvnej pokute nepredstavuje neprijateľnú podmienku, ale také určenie nevyvážený obsah práv a povinností tohto zmluvného dojednania.

V kontexte vyššie uvedeného argumentácia žalobcu o vylúčení ustanovení o neprijateľných podmienkach na základe zmluvných dojednaní prijatých podľa individuálneho rozhodnutia spotrebiteľa nemohla obstáť. Obdobne nebolo správne vnímanie zmluvnej rovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán žalobkyňou (s poukazom na nerovnováhu v prospech spotrebiteľa). Poskytnuté benefity sú nepostačujúce na vyváženú zmluvných dojednaní v prospech spotrebiteľa, týkajúce sa zmluvnej pokuty, predstavujúcej neprijateľnú zmluvnú podmienku.

Odvolací súd podľa § 219 ods. 1 O. s. p. rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil.

Z dôvodu, že žalovaný bol v odvolacom konaní úspešný, podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p. mu vzniklo právo na náhradu trov odvolacieho konania. Žalovaný však nepodal návrh na priznanie náhrady trov odvolacieho konania a zo spisu trovy konania tohto účastníka nevyplývajú, preto žalovanému náhrada trov odvolacieho konania nebola priznaná.

Rozsudok prijal senát odvolacieho súdu hlasovaním v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.